

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

4. Quomodo in Iure communi tacens ta[n]quam consentiens habeatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

animaduertat. Tum etiam eo ipso, quod precationum codicem fupit in manus more solito vltro ad preces recitandas, tota subsecuta recitatio precum habetur voluntaria ex voluntate procedenti. Verum de hac re, quamdiu scilicet prima voluntas in actibus subsequentibus permanere credatur, latius dicendum inferius est capite octauo. Quarto, diuiditur voluntarium, ita vt aliud sit voluntarium in se, aliud voluntarium in altero: & hoc siue de re obiecta, siue de effectu loquamur. Res obiecta voluntaria in se dicitur, quam per se voluntas appetit: effectus vero voluntarius in se accipitur, quem voluntas proxima producit; vt si Titius occidat Caium, Caij interitus per se in Tirij voluntatem confertur. Obiectum verò tunc est voluntarium in alio, quando voluntas non per se id prosequitur & appetit, sed ex hoc, quod vult aliud. Sic in toto volumus partem, in causa effectum eius necessarium. Item cum volumus id, quod antecedit, volumus etiam quod non aliunde, aut ex accidenti consequitur, sed necessariò ex antecedenti. Tum etiam, cum quippiam volumus, ea quoque, quæ ipsi accedunt, vel coniuncta sunt, vel ipsi comitantur iure dicimur voluisse. Effectus autem iudicatur voluntarius in alio, quando ex hoc, quod quippiam voluntarie facimus, aliquid aliud efficitur. Vt si ex effectu nostro voluntario damnum aliquod in alterum redundet ac recidat: Veluti si ædificium tuum altius attollas, ex quo effectum est, vt vicini tui luminibus officias; aut si opus fecisti, vnde pluuia, vel aqua mihi nocuisse videatur. Quinto, diuidi solet voluntarium, vt aliud dicatur directò voluntarium, aliud indirectò. Directò voluntarium est quod per se volumus; indirectò verò, quod cum facere debeamus non facimus, cum tamen id præstare possumus. Ita voluntarium est in Titio, si ratione muneris publici, quo fungitur debeat aliquid prohibere, vel impedire, & id non faciat: sic etiam si te tui peccati non poeniteat, cum tamen te poenitere oporteret, si non restituas, cum alioqui restituere possis & debeas; si delinquentem non moneas, aut increpes, cum tamen alioqui deberes. Vltimo, voluntarium diuiditur, vt aliud sit voluntarium expresse, aliud tacite; & id, quod dicitur tacite voluntarium, solet etiam dici luris fictione, siue interpretatione rationis voluntarium. Id verò, quod est expresse voluntarium, dicitur vere & re ipsa voluntarium. Quid verò sit tacite, aut luris fictione, aut interpretatione rationis voluntarium, capite sequenti explicabo.

Tertio Quæritur, In quibus nam inueniatur voluntarium? Respondeo, ex Aristotele, Nysseno, Damasceno, & S. Thoma voluntarium conuenire cuiusque rei, quæ præeunte intellectu, aut sensus cognitione aliquid agit & præstat, quia voluntarium est, cuius principium existit in operante cum cognitione eius, quod agitur. Est autem duplex appetitus, qui cognitionem sequitur, voluntas rationis, quæ agit ex cognitione in intellectu. Appetitus animalis, qui sensus cognitione dirigitur. Reperitur ergo voluntarium, in Deo, Angelis, hominibus, belluis, pueris, & amentibus; qui licet rationis præscriptum non sequantur, sensu tamen

corporis, & imaginatione ducuntur.

Quarto Quæritur, Quomodo se habeant inter se actio libera, & voluntaria? Respondeo, Quamquam Almainus vnà cum alijs de Libero, & Voluntario promiscue loquatur vnum cum altero confundens; liberum tamen à voluntario distinguitur, quoniam latius patet voluntarium, quam liberum. Nam voluntarium, vt dixi, est in belluis, in pueris, & amentibus: in quibus tamen libertas non est. Voluntarium igitur est, quod à principio interno cum cognitione proficiscitur: at verò liberum est, quod non solum fit à principio innato cum cognitione eius, quod geritur: sed est etiam in potestate agentis, vt fieri, aut non fieri queat.

Quinto Quæritur, An in naturis intellectu præditis eadem sit actio libera, quæ voluntaria? Scotus censet in eiusmodi naturis idem esse liberum, quod voluntarium: ita vt libere fieri dicatur, quod voluntate cum cognitione intellectus efficitur. Vnde secundum eum auctorem, Deus etiam cum se ipsum diligit, liberè se diligit: & Pater, & Filius liberè Spiritum sanctum producant: Beati etiam Spiritus Deum liberè diligunt, & Deus liberè diligit in creaturis, non solum id quo existunt, sed etiam id quod per suam naturam sunt: quoniam secundum eum libertas non distinguitur à necessitate: Et ideo quamuis in prædictorum singulis sit necessitas, est tamen libertas. Sed distinguitur (inquit) libertas solum à violentia, & natura citra cognitionem intellectus agente: & proinde omne quod voluntarie cum cognitione intellectus agitur, etiam si necessario, libere tamen agitur. Cæterum verius est quod docet S. Thomas, libertatem etiam in naturis quæ sunt intellectus seu rationis participes, distingui non solum ab omni vi, & natura absque cognitione operante, sed etiam à necessitate. Nō enim Philosophi aut Theologi, id quod necessario fit, fieri liberè docuerunt. Quare verius est, Deum se diligere necessariò non liberè, & necessariò non liberè à Patre & filio Spiritum sanctum profluere, & Deum diligere necessariò, non liberè à Beatis illis mentibus. Liberum enim est, quod facere, & non facere possumus.

Cap. III.

Quando in iure communi tacens tanquam consentiens habeatur.

MAGNA existit quæstio apud vtriusque iuris consultos, quando tacens consentire videatur, eo quod in Cap. Qui tacet de Regulis iuris in 6. aperte dicitur: *Qui tacet, consentire videtur*: & tamen in sequenti Capite subiungitur: *Is qui tacet, non fatetur*; Sed nec vtiq; negare videtur: & in l. Qui tacet, ff. de Regul. Iuris, habetur: *Qui tacet, non vtiq; fatetur; sed verum est, eum non negare*. Et quoniam hæc iuris præceptio ad multa definienda conducit, de ea in præsentia disputabo: de qua multa tradiderunt Bartolus in l. *Quæ doris*, ff. soluto matrimonio, Baldus,

Alma. vtr. h. m. Mo ralinum.

Scot. Quod lib. q. 16. a. 2. c. 3. Gabr. dist. 10 q. 2. a. 1. c. 2.

Thom. prima part. q. 82. art. 2. c. 3.

Arist. Nyssen. Damascen. S. Thom. locis citatis.

Abbas, & Felinus in cap. Nonne. de presumptionibus. Dinus & Ioann. Andreas in cap. Qui tacet. de Regul. Iuris. in c. Glossa in l. Filius familiae. §. Inuitus. ff. de Procuratoribus. & Glossa in cap. Qui tacet. & cap. Is qui tacet de Regulis Iuris in c. Cinus & alij in l. Inuitus. c. de procuratoribus.

Primo Quæritur, Quando Iure ciuili, vel canonico communi is, qui tacet, eo ipso quod tacet consentire credatur? Abbas, & Felinus merito aiunt, certam huius rei præceptionem tradi non posse. Vnde ipsi post aliquas regulas constitutas, multos deinde casus excipiunt, & tandem concludunt, pro varietate rerum, personarum, & circumstantiarum ex coniecturis, & signis esse iudicandum. Verum de hac quæstione referam fideliter quicquid in vtroque Iure, tum Ciuili, tum Canonico me legisse memini.

Filij puberes, vel impuberes si præsentibus fuerint, nec contradixerint suis parentibus in sponsalibus, vel coniugio consensum præstantibus contrahere dicuntur, cap. 1. §. Porro, de desponsat. impuberum. in c. tametsi in l. sed quæ patris, ff. de sponsalibus id solum de filia statuatur. Sciendum tamen est in coniugijs contrahendis seruandū esse decretum Concilij Tridentini vbicumque fuerit promulgatum quod habetur sessio. 24. c. 1. de reformat. matrimo. vbi statuitur. Qui aliter quam præfente parochio, vel alio sacerdote de ipsius parochi seu ordinarij licentia, & duobus, vel tribus testibus matrimonium contrahere attentabunt; eos Sancta Synodus ad sic contrahendum omnino inhabiles reddit, & huiusmodi contractus irritos & nullos esse decernit. Sic ibi. quod igitur in præsentia dicimus de filijs in matrimonio contrahendo tacitum consensum præstantibus; intelligendum est locum habere seruato in omnibus prædicto Concilij Tridentini decreto. Dubitatur tamen inter Doctores, an idem sit dicendū, si alij consanguinei cōsensum præstiterint. Glossa cum Goffredo, & Hostiensis censet idem esse dicendum de cæteris consanguineis; vt si frater patruusque suum assensum præbeat. Sed oppositum est verius, quod communiter docent Canonici Iuris interpretes, & hac in re Glossam reijciunt Ioan. Andreas, Archidiaconus, Petrus Ancharanus, Philippus Francus, Innocentius, Ioan. Imola, Abbas, Felinus, & Couarruias.

Dubitatur secundo. An si huiusmodi filij taceant, tutore consensum præstante pro consentientibus habeantur. Glossa sentit idē esse dicendū de tutoribus, quod de parentibus. Sic etiam Theologi, Richardus, Paludanus, Sotus. Verū oppositum Iuris pontificij Doctores communi consensu tradunt hac in re non sufficere nisi parentum consensum, quia hæc est Iuris interpretatio gratia matrimonij, & parentum constituta. Et certe in l. si puellæ, ff. de sponsalibus, aperte statuitur, non posse solos tutores sponsalia constituere, nisi voluntate puellæ facta sint. quare verior est hac in re Iuris canonici consultorum opinio. Tertio Dubitatur, An parentibus consensum præstantibus sufficiat in filijs præsentibus solus tacitus consensus, an verò nutus etiam, vel signa requirantur? Angelus, & Glossa in cap. Tunc, de sponsalibus, videntur nutus, vel signa requirere. Sed verius est quod Syluester, & Couarruias aiunt, sufficere solum tacitum consensum. Quarto

Dubitatur, An sufficiat matris consensus in filio præfente, & tacente? Respondeo, sufficere, vt aiunt Ioan. Andreas, Ancharanus, Philippus: quia lex generatim statuit, parentibus consentientibus: neque enim distinguit de patre. Quinto, Dubitatur, An sit idem dicendum, quando filius est emancipatus? Respondeo, Idem Iuris esse, sic sentiunt Ioan. Andreas, Ancharanus, Philippus, quoniam Ius nihil distinguit. Sexto. Dubitatur, An sit idem Ius, si filius absens, certior tamen postea factus de consensu parentum pro ipso, taceat, vtrum tacens eo ipso ratum habere consensum videatur? Ioan. Andreas, & Philippus negant idem Iuris esse. Sed Ancharanus, & Imola affirmant, idem Iuris esse in absentia, quod in præsentia. Mihi magis placet hæc secunda sententia.

In patre quo præfente filius familias Decurio creatur, si non contradicit, sufficit tacitus consensus, vt vniuersis muneribus, quæ Decurioni filio iniunguntur, obstringatur quasi fideiussor pro filio, l. Quoties. ff. Ad municipalem, & de Incolis, & l. 1. de filijs familias in libr. 10. Fideiussor a tutore nominatus si præfens fuerit neque contradixerit, & nomen suum referri in acta publica passus sit, perinde tenetur, atque si Iure legitimo stipulatio interposita fuisset. l. cum ostendimus, §. fideiussores. ff. de fideiussoribus, & nominatoribus, & heredibus tutorum.

Si passus sim aliquem pro me præfente fideiubere, vel alias interuenire, mandati teneor, l. si remuneranti, §. si passus, ff. mandati. Locator horrei, qui cum sciret aurum, argentum, margaritas inferri, passus est, perinde obligatur, ac si expresse consenserit. l. cum in plures, §. locator, ff. locati. Si nauta, caupo, stabularius scienter passus sit aliqua inferri in nauim, cauponam, vel stabulum, omnium earum rerum custodiam in se recipit. l. 1. §. vltimo, ff. nauis, & caupones, stabularij. Hoc tamen verum est in his specialiter ex Iure scripto, non tamen in alijs generatim. Vnde si ego patiar, vt inferas res tuas in domum meam, non sum tibi obligatus, vt eas custodire debeam, Baldus, Ioan. Andreas, & Felinus. Insuper si Titius locius meus, vicinus, aut amicus me præfente, vidente, & tacente relinquit librum suum, vestem, vel pecuniam in cubiculo meo, non eo ipso videor consentire, vt depositi tenear, vt docuerunt Cinus, & Ancharanus. Item filia si præfens non contradicit, cum pater agit de dote, pro consentiente habetur. l. soluto, §. voluntatem, ff. soluto matrimonio. Item si prope ædificium alienum intra legitimum modum mortuus illatus fuerit, postea eum prohibere non poterit ædificij dominus, quo minus alium mortuum eò inferat, vel monumentum ædificet, si ab initio domino sciente hoc fecerit. l. si propium, ff. de mortuo inferendo. Præterea si quis precario rem ad tempus habeat, finito tempore etiam si ad hoc tempus precario non rogauerit, possidere tamen precario videtur, intelligitur enim dominus, cum patitur eum qui precario rogauit, possidere, rursus precario concedere. l. in rebus, §. Item, ff. de precario. Sic etiam si is, qui ad certum tempus conduit, finito quoque tempore in conductione manet, sciente, & tacente locatore. Intelligitur enim dominus, cum patitur conductorem in fundo esse, ex

Ang. Matrimonij 2. num. 5. Sylus. Verbo. Matrimonium 2. quast. 7. Couar. loco citato.

Bald. Ioan. Andr. Felin. in locis ante citatis.

Cinus in l. inuitus. c. mandati. Ancharanus in c. licet de procuratoribus in d.

integro

Ioan. And. Archid. Ancharanus. Francus in c. de desponsat. impuberum in c. Imola. Abbas, Felinus. in c. Nonne de presum. Couar. in epit. in 4. part. 2. c. 4. nu. 4. Richar. in 4. dist. 29. art. 1. q. 4. Palud. in 4. dist. 29. q. 2. art. 3. Sotus in 4. dist. 27. q. 1. art. 3.

integro locare. *l. qui ad certum ff. Locati.* Item quamvis instrumento non sit comprehensus, quod tibi sit tradita possessio; ipsa tamen rei veritate id consecutus es, si sciente venditore in possessione fuisti. *In l. Minus C. de acquirendo & retinendo possess.* Item si servus, sciente domino, & non contradicente, in clericum ab Episcopo electus fuerit, ex hoc ipso liber, & ingenuus est. *l. si servus C. de Episcopis & clericis, & cap. si servus, dist. 54.* Item cum statutum esset in sponsalibus, etiam consensus eorum exigendum, quorum in nuptijs consideratur, subiungitur: Intellegi tamen semper filix patrem consentire nisi euidenter dissentiat. *l. in sponsalibus ff. de sponsalibus.* Præterea ex l. si sine, §. Quod si patientiam. C. Ad senatus consultum Velleianum, colligitur rem vxoris ea præsentate, & non contradicente posse obligari, ita ut ipsi noceat, hoc est, ut à Velleiano iure excludatur, & eo iuvari nequeat. Sed hoc ideo (ut in ea lege dicitur) constitutum est, quia vxor tacuit, ut creditor deciperetur, qui mutuo suam pecuniam marito dabat. Est igitur hoc speciale in vxore quando præsens patitur, ut maritus rem suam creditori obliget: sed vxor tacet dolose, ut creditor fallatur. Item in l. Quam Taberonis, §. sunt quidam, ff. de peculio, dicitur: sunt quidam, qui peculium putant seruum habere non posse nisi concedente domino. Ego autem puto non esse opus concedi à domino peculium seruum habere, sed non adimi, ut habeat. Alia enim causa est peculij libera administrationis; nam hæc specialiter concedenda est. Item in l. si seruus communis, ff. de donationibus inter virum & vxorem, decernitur, si ex tribus fratribus vnus vxorem habuisset, & rem communem vxori donasset, ex parte tertia donatio viri non valet, quia est inter virum, & vxorem: ex reliquis autem duabus partibus donatio vim habet, si id sciuerint fratres. Item ex l. sed etsi §. sed etsi proponis, ff. de iudicijs colligitur: si Titius quibusdam clarissimis viris Romæ auri vel argenti pondus legauit, licet maior pars matrimonij alibi sit, dummodo Romæ tantum patrimonij sit, ut sufficiat ad legatum, esse præstandum Romæ legatum: quia non est (inquit) lex, verisimile, testatorem, qui voluit honorem habitum his, quibus legatum reliquit, tam modica fidei commissa a se tibi, quam Romæ præstari. Item, te præsentate & tacente, mandavi Titio, ut mutuo tibi daret pecunias: ex hoc ipso tacite obligatus es mihi actione mandati, perinde ac si mihi mandasses, ut ego Titio mandarem. *l. qui patitur ff. mandati.* Non tamen idem iuris est, si te præsentate, & tacente ego vendidi, vel donavi rem tuam. Item, si sciente & tacente vicino, opus faciam, ex quo ei aqua pluuia noceat, non teneor actione aquæ pluuia arcendæ, hoc est, non cogor lege opus demoliri, quamuis damnum illatum refarcire debeam. *l. iubeo ff. de aqua pluuia arcenda.* Præterea si quis iuxta ædificium iuum, sepulchrum vel monumentum fieri passus sit, de damno infecto postea ei cauendum non erit: nec potest agere, ut opus diruatur, quia rem illicitam commisit. *l. qui bona, §. si quis iuxta, ff. de damno infecto.* Item si quis in commune vicinum, vel focium aliquid facere passus sit, non potest agere, ut opus tollat; sed solum, ut dam-

num refarciat: quia opus prohibere potuit, & non prohibuit, cum poterat prohibere. *l. Sabinus, ff. de communi diuidendo.* Item fundum mihi obligasti iure hypothecæ, vel aliquid aliud mihi pignori dedisti: deinde me sciente, & tacente vendidisti, ex hoc ipso ius hypothecæ vel pignoris videor remississe, & me in iudicio agentem exceptione repellat emptor. *l. si probaueris. C. de remissione pignoris.* creditor igitur, qui tacite consentit in alienatione hypothecæ, vel pignoris, eo ipso remittit seu perdit ius pignoris. Præterea si rei venditæ nominatim morbus exceptus non sit, talis tamen morbus sit, qui potuit omnibus apparere, veluti cæcus homo vendebatur; aut qui cicatricem euidentem & periculosam habebat, vel in capite, vel in alia parte corporis, ædilitij edicti nomine non tenetur venditor, perinde ac si nominatim morbus exceptus fuisset. *l. queritur, §. si venditor, ff. de ædilitio edicto.* Item ex l. An in totum, C. De ædificijs priuatis colligitur ruinam domus Magistratibus, aut vicinis scientibus ruinæ periculum, & tacentibus, nec prohibentibus, eo ipso tacito eorum consensu contigisse, & in l. r. §. scientiam, ff. de tributoria actione decernitur: si seruus contrahat, sciente domino, & tacente, dominus obligatur tributoria actione ex contractu serui. Præterea in ijs, qui ratione publici muneris, quo funguntur, prohibere debent, si scienter non prohibeant, cum possint, tacitus consensus tanquam expressus reputatur. Vnde in l. in omnibus, ff. de noxalibus actionibus statutur, in omnibus noxalibus actionibus, vbi exigitur scientia domini, sic accipienda est, si, cum prohibere posset, non prohibuit. Et in l. si seruus, ff. de noxalibus actionibus dicitur: si seruus, sciente domino, occidit, in solidum dominum obligat: ipse enim dominus occidisse videtur: si autem nesciente domino occiderit, noxalis est actio. Et in l. scientiam, ff. ad legem Aquiliam statutur: scientiam sic pro patientia accipimus, ut qui prohibere potuit, teneatur, si non fecerit. Idem habetur in l. ff. si familia furtum fecisse dicatur, & in l. si familia ff. eodem titulo dicitur: si familia seruorum mihi communis cū Titio fecerit furtum, me inscio, sciente tamen Titio, tenetur Titius nomine singulorum: vnde pro vnoquoque ad poenam soluendam iure compellitur: sic etiam quicumque corrigere commode alium, aut impedire peccatum alterius, aut subuenire alteri indigenti lege misericordie, vel charitatis potest, & debet, peccat si id non præstet, quia tacite consentit. Præterea contumax in respondendo, tanquam consentiens in eo, in quo sibi ipsi incomodat, & noceat, habetur, cum tacet. Vnde in l. de ætate, §. qui tacuit, ff. de interrogatorijs actionibus dicitur, si quis esset ex parte hæres institutus, & interrogatus à Prætoribus, an sit hæres, taceat, in ea causa est, ut instituta actione in solidum conueniatur, quasi negauerit, se hæredem, nam omnino qui non respondet, contumax est. contumaciæ autem poenam hanc ferre debet, ut in solidum conueniatur, veluti si negasset: quia Prætorum contemneret videtur. Ex quo efficitur, ut Iudex ter admonitus, ut appellationem admittat, si semper taceat tanquam admittens appellationem reputetur. Felinus ex Holtienfi, Glossa, & communi

*Felin. in c.
Norme de
presumpt.*

opinione.

*Felin. in c.
Nomen de
presump.*

opimione. Et in cap. si post præstitum de confessis in 6. habetur: Si post præstitum iuramentum veritatis, vel calumnie reus, vel procurator ipsius oppositionibus sibi ab aduersario factis interrogatus, & iussus à Iudice, respondere, absque rationabili causa nolit, sed contumaciter discesserit, ipso iure tanquam confessus censetur. Nempe ut Petrus, Ancharanus, Francus, Glossa, Dominicus, Archidiaconus, & Ioann. Andreas interpretantur, in his quæ ipsi incommoda obsunt: in his verò quæ ipsi profunt, tanquam dissentiens habetur. Ex quo etiam efficitur, vt si quis vocetur, vt consentiat, vel contradicat, & postea præsens taceat, eo ipso consentire credatur. Felinus ex Innocentio, Archidiacono, Federico, & Panormitano, quare si collegium, conuentus, vel communitas congregetur, vt conuocati consentiant, vel dissentiant, qui tacent, consentientes habentur, nisi agatur de alienatione rei Ecclesiasticæ perpetuæ, in qua expressus requiritur consensus. *cap. de his que sunt à Prelatis.* Verum in alienatione rerum Ecclesiasticarum ad tempus, satis est, si collegium præsens non contradicat, *cap. Coniuebatur, de his, que sunt à Prelatis.* Item in cap. Ephesijs, distinct. 43. dicitur: Pastor, qui increpare delinquentes noluerit, eos proculdubio tacendo occidit. Et in cap. Error. distinct. 83. habetur: Error cui non resistitur, approbatur: & veritas, cum non defenditur, opprimitur. Negligere, cum possis perturbare peruersos, nihil aliud est quàm fouere: nec caret scrupulo societatis occultæ, qui manifesto facinori definit obuiare. Totum hoc caput intelligitur de his qui ratione sui muneris, & officij obire aliquid debent, & id non præstant. Item in cap. si forte distinct. 65. habetur: Si Episcopus ab alijs prouinciæ Episcopis vocatus ad ordinationem Episcopi, venire neglexerit, literis admoneatur: quod si illis acceptis tacuerit, tunc ceteri Episcopi prouinciæ Episcopum ordinent, vt populis satisfaciant.

Et ex cap. Nonne, de præsumptionibus colligitur. Quando alicui duo crimina obijciuntur, & ad vnum respondet se tuendo, de altero verò omnino tacet id, in quo tacet videtur concedere, & confiteri.

Cap. V.

Quando ex hoc quod quis aliquid faciat, consentire tacite iure videatur.

PRÆCEDENTI capite dixi quando quis eo ipso quod tacet, tanquam consentiens iure communi habeatur: Aliquando in vtroque Iure ciuili, & canonico, hoc ipso quod quis aliquid agit, tacite consentire intelligitur. In cap. Vidua, de Regularibus. quando quis facit scienter habitu Monastico legitime suscepto, actum ex iure, vel more solum Professus conuenientem, tacite Religionem profiteri, creditur. Item si quis triduo gesserit scienter habitum proprium, & distinctum, qui dari profectibus solet, Religionem tacite profitetur. *cap. Ad nostram de Regularibus in 6.* Præterea si quis post decimum quartum ætatis

annum gesserit scienter habitum Nouitij, & Professus communem, aut non manifesto distinctum per annum integrum, Religionem tacite profitetur. *cap. ex parte de Regularibus, & cap. 11. qui de Regularibus in Sexto, & Clement. 205. de Regul.* Sed hæc, quæ de tacita religionis professione iure communi sunt constituta accipienda, & intelligenda modo sunt iuxta decretum Concilij Tridentini. *sess. 25. ca. 15. de regulari, & moniali, vt suo loco dicemus.* Item in cap. Diaconus distinct. 27. Diaconus, qui eligitur, si contestatus fuerit pro accipiendo matrimonio, & dixerit, se in castitate manere non posse, hic non ordinetur, quod si in ordinatione tacuerit, & ordinatus fuerit cum postea matrimonium desiderauerit, sit alienus à ministerio, & Clero. Ex quo fit, vt inter Doctores dubitetur, an Præfectus eo ipso, quod promouet scienter Titium ad publicum munus, Magistratum, ordines, honore, vel dignitatem, tollere relaxationis priuilegio, vel absolutionis beneficio videatur impedimentum, & vincula, quibus Titius implicatus est & obstrictus, & à quibus eum soluere iure potest. In qua re communis est opinio, vt colligitur ex Innocentio, & Panormitano, si Præfectus est Princeps, & promouet scienter, eo ipso tacite legem relaxat: Si vero est Principe inferior, nequaquam ante cognitionem causæ, & absque causâ legitima: at verò si causâ iusta subsistit, & ea etiam sit in iudicio cognita, eo ipso, quod euehit scienter inhabilem, tacite eum excipere à lege censetur. Quare Episcopus scienter indigno beneficium conferens absque causâ legitima, & ante causâ cognitionem, iurè puniendus est: *Glossa, Panormitanus, Syluester.* Pari modo Episcopus si loquatur cum eo, in quem excommunicationis sententiam tulerat aut si scienter coram se suspensum ab ordinum Officio, quem absolueret poterat, rem diuinam facere permittat, iure puniri potest. Similiter Episcopus si Titium, in quem indulgentiæ beneficium conferre potest ad ordines sacros prouehat scienter, eo ipso tacite eum lege soluit ac liberat, si id faciat ex causâ legitima, & ea pariter cognita. Sic etiam Abbas, aut Ordini Religiosorum Præfectus subditum mittens scienter ad Ordines suscipiendos, tacite absolutionis, & relaxationis beneficio utitur in ijs impedimentis, à quibus soluere ipse potest, si mittat ex causâ legitima, & de eiusmodi impedimentis certior factus. Ceterum sunt qui censent, hæc duo: *Quod causâ sit legitima: & quod causâ impedimenti sit in iudicio cognita,* requiri in foro tantum exteriori: sed in foro conscientie interiori, sufficere si Præfectus, qui est inferior Principe, sciat impedimentum, & ab eo soluere iure possit. Quibus duobus positis tacite in conscientie foro ius relaxare perhibetur, quamuis in foro exteriori puniri queat. Item qui subscribit in instrumentis, in actis, in consilijs, eo ipso tanquam consentiens habetur. *l. Fideiussori, §. Pater, ff. de pignorijs & l. sicut, §. Non videtur, ff. Quibus modis pignus, vel hypotheca soluitur.* Verum hoc intelligitur, quando is, qui subscribit, legerit, vel audiuerit ea, quæ subscribit: nam alioqui consentiens minime putatur, vt aiunt Baldus, Angelus, & Felinus. Ad ipsum tamen pertinet probare, se neque legisse, nec audisse, quæ subscripsit, vt tradit Paulus.

*Inno. in C.
Præterea
de testibus
cogen.*

*Panor. in
c. cum in
conclio de
elect.*

*Bar. in l.
Barbarus,
ff. de offic.
Prætoris.*

*Flo. in c.
Dimitis
de clerici
conuog.*

*Glo. in c. 1.
de atat. &
quali or-
din. in 6.*

*Panorm.
in c. cum
inimicitia
de electio.*

*Syluest. Dis-
pens. q. 15.*

*Sylu. verb.
Dispensa-
tio q. 15.*

*Sylu. verb.
Irregulari-
tas, in fin.*

*& Relig. 3.
q. 19.*

*Nauar. in
Manuali
c. 25. n. 74.*